

Nr 98.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ändrade grunder för statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund; given Stockholms slott den 5 februari 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Arthur Engberg.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 5 februari 1937.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHSSON-BRAMSTORP, MÖLLEB, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Engberg anför härefter:

Under punkten 88 av 1937 års åttonde huvudtitel erinrade jag, att Kungl. Maj:t genom beslut den 24 april 1936 med anledning av en framställning från en av Malmöhus läns landsting tillsatt delegation uppdragit åt landshövdingen S. N. Linnér och professorn vid universitetet i Lund P. H. N. Sjöbring att med nämnda delegation förhandla rörande grunderna för statsbidrag till sjukvårdsinrättningarna samt därefter till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för resultatet av förhandlingarna. Från förhandlingsmännen hade sedermera, anförde jag, inkommit ett den 28 november 1936 dagtecknat förslag i ämnet. Detta förslag vore för närvarande föremål för behandling inom ecklesiastikdepartementet. Då det vore ovisst, huruvida

förslaget skulle kunna bli föremål för proposition till 1937 års riksdag, ansåge jag mig under alla förhållanden böra utgå från att för budgetåret 1937/1938 någon ändring icke skulle vidtagas ifråga om hittills tillämpade grunder för anslagsberäkningen.

Sedan ifrågavarande ärende numera inom departementet färdigberetts, tillåter jag mig ånyo anmäla detsamma.

Förhandlingsdelegerades utredning och förslag. Förhandlingsmännen hava till en början lämnat en redogörelse för de hittills tillämpade grunderna för statsbidrag till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund (här nedan betecknade Lunds lasarett).

Av denna redogörelse inhämtas följande:

Vad först anginge *bidrag till byggnadskostnaderna*, hade från Lunds universitet upplåtits det område, Paradislyckan, där sjukhuset ursprungligen förlagts. År 1912 medgav Kungl. Maj:t, att ett område av omkring 7 hektar finge från biskopsbostället Helgonagård nr 1 avsöndras, att av landstinget under nyttjanderätt innehavas, så länge det upplåtna området användes för avsett ändamål samt under vissa förutsättningar och villkor i övrigt — en av förutsättningarna var, att sjukhuset stode till förfogande för erforderlig klinisk undervisning. Vidare hade från statens sida redan enligt kungl. brev den 3 mars 1813 till årligt underhåll av inrättningarna anslagits viss del av kyrkotionden inom länet, numera utbytt mot särskild ersättning, något över 3,000 kronor, varjämte genom brev den 29 november 1854 anvisats ett bidrag av 10,000 riksdaler banko till täckande av uppkommen skuld för nybyggnader. Ytterligare beviljade 1901 års riksdag ett anslag av högst 256,000 kronor såsom bidrag till kostnaderna för vissa nybyggnads- och ändringsarbeten.

Därefter hade på särskilda framställningar vid upprepade tillfällen anslag av riksdagen lämnats till hälften av de beräknade byggnadskostnaderna. Efter sådan grund hade anslag beviljats av 1914 års riksdag med 812,000 kronor som bidrag till uppförandet av en obstetrisk-gynekologisk klinik, en medicinsk klinik samt ångcentral och utvidgning av köks- och tvättavdelningarna, av 1916 års riksdag med 296,000 kronor som bidrag till en byggnad innehållande polikliniklokaler, röntgenavdelning m. m. samt en förbindelsegång, av 1925 års riksdag med 142,930 kronor som bidrag till påbyggnad av pediatrika kliniken, av 1927 års riksdag med 1,476,432 kronor 50 öre som bidrag till uppförandet av en ortopedisk klinik och en ögonklinik, köksbyggnad m. m. samt av 1931 års riksdag med 41,875 kronor som bidrag till täckande av kostnaderna för uppförandet av ett filmarkiv m. fl. anordningar, vilket sistnämnda anslag av 1933 års riksdag kompletterats med ett statsbidrag av 800 kronor.

På enahanda sätt hade *statsbidrag* efter särskilda framställningar anvisats till täckande av halva kostnaden för *vissa apparater*. Sålunda beviljades av 1934 års riksdag ett belopp av 2,500 kronor till anskaffande av viss apparatur till förhindrande av spänningsvariationer i röntgeninstitutets likströmsnät och av 1936 års riksdag en summa av 8,600 kronor till inköp av en större och en mindre röntgendiagnostikapparat. Dessutom hade Kungl. Maj:t den 27 juli 1934 anvisat medel av anslaget till statsbeställningar, dels

8,250 kronor till en ångturbin och dels 27,380 kronor till diverse röntgen-diagnostikmaterial, bidrag, som i båda fallen svarade mot halva kostnaden.

Vad *driftkostnaderna* anginge erinras, att lasarettsdirektionen i skrivelse den 13 oktober 1913, vari direktionen gjorde framställning om ovannämnda bidrag med halva kostnaden för den nya obstetrisk-gynekologiska kliniken m. m., anförde, att det syntes så mycket mera billigt, att staten bidroge med halva byggnadskostnaden för de nya undervisningsanstalterna som landstinget utöver sin lika stora del av byggnadskostnaden ensamt iklädde sig kostnaderna såväl för nödiga inventarier som för den årliga driften, vilken genom den planerade utvidgningen framdeles bleve betydligt dyrare än hittills. Departementschefen yttrade i anledning av framställningen, att det ej syntes lida något tvivel, att de beslutade nybyggnaderna för de medicinska samt obstetrisk-gynekologiska avdelningarna vore i hög grad av behovet påkallade från den synpunkt, som för landstinget i främsta rummet varit den bestämmande, nämligen den egentliga sjukvårdens. Måhända kunde det, fortsatte departementschefen, ifrågasättas, om kravet på dessa nybyggnader vore lika starkt, därest man betraktade förhållandena från den kliniska undervisningens synpunkt. Emellertid torde det enligt hans åsikt vara oriktigt att betrakta de rena sjukvårds- och undervisningsintressena såsom skarpt skilda från varandra. Fördelen för medicinska fakulteten att för sin undervisning hava tillgång till ett sjukhus, som i avseende å anordningar och utrustning motsvarade högt ställda krav, syntes departementschefen uppenbar.

Frågan om statsbidrag till driftkostnaderna vid Lundalasarettet hade först under kristiden uppkommit. I skrivelse den 12 november 1920 hemställde direktionen om statsbidrag till täckande av kostnaderna under år 1920, vilket bidrag borde beräknas till 30 procent av sjukhusets driftkostnader. Såsom skäl härför anförde direktionen, att frågan om statsbidrag till driftkostnaderna vid lasarettet i motsats mot förhållandet vid övriga undervisningssjukhus icke hittills väckts. Anledningen härtill hade helt visst varit, att kostnaderna förut hållit sig inom måttliga gränser och ungefär hållit jämna steg med kostnaderna vid övriga sjukhus inom länet. Från och med 1918, då de stora nya klinikerna, poliklinikerna och röntgeninstitutet tagits i bruk, hade emellertid inträtt en stor kostnadsökning i jämförelse med övriga sjukhus; en prisskillnad, som direktionen ansåg hava sin egentliga orsak i den kliniska undervisningen med dess ökade krav. Bland annat vållades därigenom en betydande kostnad för utomlänspatienter samt för bränsle och lyse till de stora föreläsnings- och laboratorie- m. fl. lokaler för undervisningens behov.

Departementschefen erinrade, att landstingets framställning om byggnadsbidrag år 1913 grundats på att landstinget för sin del ensamt iklädde sig bland annat kostnaderna för såväl nödiga inventarier som för den årliga driften, samt att de beslutade nybyggnaderna i hög grad varit av behovet påkallade från den synpunkt, som för landstinget i första rummet varit den bestämmande, nämligen den egentliga sjukvårdens. Med hänsyn härtill, yttrade nu departementschefen, hade det ej varit anledning att förvänta, att framställning om bidrag till driftkostnaderna skulle riktas till statsmakterna. Det kunde emellertid erkännas, att driftkostnadernas stegring varit mycket stor, procentuellt beräknat dock knappast större än vid ett par andra lasarett inom Malmöhus län och att denna stegring, delvis säkerligen beroende på kristiden, utan tvivel till en del vore att tillskriva sjukhusets egenskap av undervisningsanstalt. Det vore med billigheten överensstämmande, att

staten ej undandroge sig att bidraga till driftkostnader för år 1920. Det fölle sig emellertid svårt att finna fullt giltiga grunder för beräkning av vad staten skäligen borde åtaga sig. Mot de procentuella beräkningarna, som direktionen framlagt, kunde åtskilliga anmärkningar riktas. Beträffande utomlänspatienterna borde staten dock i lämplig omfattning hålla landstinget skadeslöst för merkostnaderna med hänsyn till den synnerligen stora vikt, medicinska fakulteten ur undervisningssynpunkt fäst vid dessa. Departementschefen föreslog därför ett bidrag till driftkostnaderna för år 1920 av 30 procent, dock med högst 500,000 kronor. Riksdagen beviljade emellertid ett belopp av allenast 300,000 kronor. Någon beräkning av statsbidraget efter visst procenttal gjordes därvid icke.

Såsom bidrag till driftkostnaderna under år 1921 anvisade 1922 års riksdag högst 300,000 kronor. Såsom bidrag till 1922 års driftkostnader anvisade 1923 års riksdag 200,000 kronor.

Då direktionen gjorde framställning om bidrag till täckande av merkostnaderna under år 1923 yttrade departementschefen, att ifrågasvarande merkostnader framför allt betingats därav, att lasarettet vore så anordnat, att klinisk undervisning där meddelades. I första hand borde man taga i betraktande kostnaderna för patienter, tillhörande annat sjukvårdsområde. Kostnaderna för dessa hade emellertid nedgått. Anslaget kunde på grund av uttalandena år 1913 från landstingets sida anses äga karaktär av kristidsanslag. Departementschefen tillstyrkte därför ett belopp av 150,000 kronor, vilket anslag av Kungl. Maj:t gjordes till föremål för hemställan till 1924 års riksdag samt av riksdagen beviljades. Därvid anförde riksdagen: »Det anslag, varom här är fråga, har sin upprinnelse i de av lasarettets egenskap av klinisk anstalt betingade merkostnader, vilka föranletts av de under de senare åren ökade driftkostnaderna. Anslagen ha följaktligen såsom av departementschefen framhållits karaktären av kristidsanslag, vilket jämväl bestyrkes av det successivt sjunkande belopp, varmed det utgått och nu föreslås utgå.»

Då sedan fråga uppkom om bidrag till lasarettets kostnader under år 1924, anhöll sjukhusdirektionen om utredning från medicinska fakulteten angående tillgodoseendet av den medicinska undervisningens behov med sådana särskilda hänsyn, som ginge utöver den för landstinget i första hand avgörande rena sjukvårdshänsynen. Med anledning härav framhöll fakulteten i ett den 31 maj 1924 avgivet yttrande, att såsom ett intresse av största betydelse och en nödvändighet för den medicinskt-kliniska undervisningen måste gälla, att det antal utomlänspatienter å allmän sal, som vårdades å sjukvårdsinrättningarna, icke minskades. Dessa patienter vore särdeles ofta sådana, som sökte sig till det rikt utrustade centralsjukhuset för att draga nytta av de särskilda anordningarna för sjukdomens behandling därstädes. Detta patientmaterial bleve alltså, framhöll fakulteten, utvalt på ett helt annat sätt än vad fallet vore med patienterna från närmaste upptagningsområde. På ett speciellt område vore vidmakthållandet av patienttillströmningen ett livsvillkor för den kliniska undervisningen, nämligen beträffande barnbördsavdelningen. Det vore därför enligt fakultetens mening särskilt viktigt, att patienter på denna avdelning kunde i viss utsträckning befrias från legosängsavgifter.

Då landstinget i skrivelse den 3 september 1924 anhöll om proposition till 1925 års riksdag för täckande av vissa kostnader under år 1923 med ett statsbidrag på 104,092 kronor 78 öre, uttalade landstinget följande:

Då det statsbidrag till driftkostnaderna, som hittills utgått, måste be-tecknas som kristidsanslag, vore det synnerligen önskvärt, att statsbidrag för framtiden erhöles en annan och säkrare grundval, så att densamma icke kunde befinnas strida mot åsikten, att landstinget principiellt förbundet sig att bära kostnaderna för sjukvårdsinrättningarnas drift. Den nya grundvalen måste klart byggas på ett statsintresse och beteckna en åtgärd, ge-nom vilken statsmakterna erhöles trygghet att den medicinska undervisnin-gens behov vid sjukvårdsinrättningarna tillgodosåges med sådana särskilda hänsyn, som ginge utöver den för landstinget i första hand avgörande rena sjukvårdshänsynen. Dessa sjukvårdshänsyn måste landstinget givetvis på egen hand utan statsbidrag fullt efterkomma, men därutöver ansåges sig landstinget icke hava givit någon utfästelse. Den ekonomiskt betydelsefullaste punkt, på vilken statsintresset icke sammanföles med landstings-intresset utan tvärtom bestämt avveke därifrån, gällde utomlänspatienterna å allmän sal. Genom en jämförelse med vissa andra lasarett ansåges landstinget sig hava visat, att frekvensen av utomlänspatienter överstege den vid andra jämförliga sjukvårdsinrättningar vanliga med 13.75 procent av underhållsdagarnas antal. Därför hade landstinget beträffande barnbördsavdelningen givit överläkaren frihet att efterskänka legosängsavgiften för 20 procent av underhållsdagarna, på det att överläkaren i undervisnings-syfte skulle kunna förmå patienter med komplicerade fall att söka sig till avdelningen. Efter dessa grunder beräknade landstinget det be-gärda statsbidraget och uttalade, att landstinget därvid åsyftade att lägga den nya grundvalen så, att den icke strede mot landstingets tidigare förbindelse att bära kostnaderna för sjukvårdsinrättningarnas drift, samt att kristidskarak-tären skulle bortfalla. Därför framhöles, att lasarettet utnyttjades för utbildningen av läkare i en utsträckning, som icke vid nybyggnadernas före-tagande kunnat förutses. Landstinget framhöle även, att landstinget av-stode från vissa hittillsvarande anslagsyrkanden, såsom kostnader för upp-värmning av vissa lokaler, betingade av undervisningsuppgiften, för löner till personal å poliklinikerna och röntgenavdelningen samt viss material-kostnad därstädes.

Universitetskanslern ansåg obestriddigt, att de av landstinget avsedda kostnaderna dels för utomlänspatienters vård och dels för barnbördsavdel-ningen vore på särskilt sätt förbundna med den medicinska undervisnin-gens oavvisliga krav och således påkallades av ett uppenbart statsintresse. Jämvel medicinalstyrelsen tillstyrkte bifall till framställningen.

Departementschefen yttrade — efter att hava erinrat om landstingets utfästelse att svara för driftkostnaderna — att principen om landstingets skyldighet att svara för alla driftkostnaderna kunde sägas hava blivit rubbad genom de årliga anslag, som riksdagen beviljat till täckande av merkostnader i driften. Denna omständighet hade visserligen icke kommit till bestämt uttryck, men såsom motiv för statsbidraget hade ständigt betonats det statsintresse, som ansetts vara för handen i lasarettets egenskap av klinisk undervisningsanstalt. Landstingets framställning avsåge nu att när-mare precisera ifrågavarande förhållande, så att grunder för normering av statsbidraget skulle angivas. Sedan departementschefen redogjort för de av landstinget åberopade två beräkningsgrunderna, yttrade han, att i båda dessa avseenden (utomlänspatienterna och barnbördsavdelningen) förelåge ett kliniskt undervisningsintresse, som på intet sätt sammanföles med lands-tingsintresset. Departementschefen hade icke något att erinra mot princi-

perna för de av landstinget framlagda beräkningarna. Då det ifrågasatts, att för tillgodoseende av ifrågavarande undervisningsändamål ett ordinarie anslag skulle upptagas att utgå efter vissa bestämda grunder, framhöll departementschefen, att betydande tillbyggnader ifrågasattes samt att lasarettets komplettering borde avvaktas, innan man på ett mera definitivt sätt fastbunde grunderna för statsbidrag till driftkostnaderna för lasarettet i dess helhet. I enlighet härmed gjordes framställning om anslag med 104,093 kronor till 1925 års riksdag, som biföll Kungl. Maj:ts förslag.

Ovanstående redogörelse gäve vid handen, yttra förhandlingsmännen, att utvecklingen hittills förlupit sålunda, att statsmakterna såväl som Malmöhus läns landsting från början utgått från att landstinget hade att svara för driftkostnaderna vid Lunds lasarett, trots dess egenskap av undervisnings-sjukhus, men att denna ståndpunkt, till en början under trycket av kris-tiden men sedermera principiellt, av statsmakterna blivit frånträdd. Genom 1925 års riksdagsbeslut torde den uppfattningen hava slagit igenom att även beträffande Lunds lasarett dess användning i den medicinska undervisnings och forskningens tjänst motiverade statsbidrag till driftkostnaderna.

Förhandlingsdelegerade återkomma enligt det följande närmare till de skäl, som kunna åberopas till stöd för nyssnämnda principiella ståndpunkt. Dessförinnan lämnas emellertid några upplysningar angående statens ställning till de två övriga undervisningssjukhusen, serafimerlasarettet och akademiska sjukhuset i Uppsala.

De jämförliga platstalen för nämnda tre sjukvårdsinrättningar utgjorde för serafimerlasarettet 510, för akademiska sjukhuset 636 och för Lunds lasarett 1,089. I sistnämnda tal inginge dock sammanlagt 194 platser på psykiatriska kliniken och reumatikeravdelningen.

Serafimerlasarettet torde få anses utgöra en särskild stiftelse men såväl sjukvården som undervisningen hade genom 1936 års riksdags beslut övertagits av statsverket. De senaste om- och tillbyggnaderna till lasarettet hade i huvudsak bekostats med lån, som till större delen förräntades och amorterades av statsverket. Den senaste tillbyggnaden hade dragit en kostnad av omkring 4,100,000 kronor. Enligt ett av Kungl. Maj:t godkänt avtal mellan serafimerlasarettets direktion och Stockholms stadsfullmäktige respektive Stockholms läns landsting hade Stockholms stad tillerkänts 200 vårdplatser samt landstinget 100 vårdplatser av lasarettets nyssnämnda vårdplatstal 510. Därjämte torde det vara berättigat att antaga, att serafimerlasarettets mycket omfattande poliklinikverksamhet huvudsakligen komme staden till godo.

I ersättning för dessa sjukvårdsförmåner erlade Stockholms stad dels för medellösa sjuka ett belopp, motsvarande fastställd sjukvårdsavgift för vård å allmänt rum av betalande sjuka från staden, dels ock för stadens alla sjuka 62 procent av den å vårddag belöpande skillnaden mellan avgifter, erlagda för sjukvård å vare sig allmänt, enskilt eller halvskilt rum och verkliga kostnaden för sjukvården. I denna kostnad inräknades utgiften för förräntning och amortering av 3,061,300 kronor av ett lån, som med Kungl. Maj:ts tillstånd upptagits för ombyggnad och reparationer å lasarettet men icke utgifterna för andra ny- och ombyggnader. Stockholms läns landsting erlade för sjuka å allmänt rum, vilka icke själva till lasarettet

betalade den bestämda vårdavgiften, denna avgift eller den del därav, som icke av den sjuke godvilligt betalades till lasarettet. Sedan från återstoden av den verkliga kostnaden för länets alla sjuka frånräknats av länets sjuka å enskilda eller halvenskilda rum erlagda avgifter, betalade länet 63½ procent av restkostnaden. Beträffande förräntning och amortering gällde samma bestämmelse som i avtalet med Stockholms stad.

Utgifterna täcktes budgetåret 1933/1934 till omkring 34 procent av patientavgifter, till omkring 16 procent av Stockholms stad, till omkring 12 procent av Stockholms län och omkring 35 procent av statsbidrag samt till omkring 3 procent av stiftelsen.

Vad *akademiska sjukhuset i Uppsala* anginge, uppfördes på 1860-talet av universitetet enligt Kungl. Maj:ts medgivande på en kronan tillhörig fastighet det sjukhus, som utgjorde ursprunget till det nuvarande. Dåvarande nybyggnadskostnad hade uppgått till omkring 238,000 kronor, varav landstinget bidroge allenast med ett räntefritt ouppsägbart lån å omkring 42,600 kronor mot skyldighet för universitetet att tillhandahålla landstinget 100 vårdplatser. Därefter hade landstinget bidragit dels med 200,000 kronor till en år 1904 färdig, av universitetet med hjälp av statsanslag verkställd ny- och ombyggnad, och dels med 3,000,000 kronor till den betydande omgestaltning av sjukhuset, som färdigställdes år 1926. För sistnämnda utbyggnad hade av riksdagen beviljats 5,600,000 kronor, varjämte universitetet av egna fonder tillskjutit omkring 160,000 kronor. Kostnaden för nu pågående ombyggnad av sjukhusets kvinnoklinik och barnbördsavdelning hade delats av statsverket och landstinget med hälften på vardera.

Av sjukhusets ovannämnda 636 vårdplatser hade Uppsala läns landsting enligt nu gällande kontrakt betingat sig 250 platser, varjämte Stockholms läns landsting disponerade 45 platser.

Beträffande driftkostnaderna hade Uppsala läns landsting enligt kontrakt gällande till och med utgången av 40 år efter det nyssnämnda stora nybyggnader tagits i bruk (till och med 1966) förbundet sig att ersätta universitetet för den sjukvård, som vid akademiska sjukhuset för länets räkning besörjdes med viss avgift för varje sjukdag. Denna avgift utgjorde för närvarande 4 kronor 60 öre. Sedan för sjukvården använts dels möjliga behållningar från föregående räkenskapsår, dels inkomster, som tillkomme sjukhuset för sjukvården på grund av statsanslag och särskilda kommunala anslag, på grund av bestämmelser i universitetets stat och på grund av donationer, dels ock ovannämnda avgifter från landstingsområdet, skulle landstinget och staten till täckande av därutöver gående kostnader för vården av sjuka från landstingsområdet bidraga med hälften vardera. Å förutnämnda lån från landstinget beräknades icke någon ränta.

Stockholms läns landsting hade att för ovannämnda 45 platser erlagga dels en avgift, motsvarande sjukhusets medeldagskostnad under senaste förvaltningsår, dels ett tilläggsbelopp av 2,500 kronor per år, utgörande beräknad ersättning för de med platsernas förnyelse förenade kostnaderna.

I avseende å de belopp, med vilka statsbidraget i enlighet med förutnämnda kontrakt utfallit, hänvisas till efterföljande tabell:

Statsbidrag till akademiska sjukhuset i Uppsala för åren 1931—1935, beräknat i procent av bruttokostnaderna för ifrågavarande anstalt.

År	Bruttokostnader omfattande samtliga utgifter med undantag av räntor och amortering å byggnader	Reducerade bruttokostnader (antalet underhållsdagar utom för bröstsjuka och smittosamma könssjuka multiplicerat med kostnaden per underhållsdag)	Statsbidrag		
			Belopp enligt sjukhusets stat (hälften av den årliga bristen med tillägg av statsanslag för vård av fattiga sjuka inom Uppsala stad samt materialanslag m. m.)	räknat i procent av bruttokostnaderna	räknat i procent av reducerade bruttokostnaderna
1931	1,355,798: 06	1,207,353: 84	163,985: 37	12,095	13,582
1932	1,362,047: 81	1,212,289: —	181,826: 71	13,349	14,999
1933	1,333,496: 11	1,249,778: 25	221,452: 04	16,607	17,719
1934	1,330,535: 11	1,275,605: 10	177,226: 70	13,320	13,893
1935	1,405,568: 92	1,318,829: 40	183,330: —	13,043	13,901
Medeltal för åren 1931—1935				13,683	14,819

Beträffande frågan om *den önskvärda storleken av statsbidraget till Lunds lasarett* yttra förhandlingsmännen följande:

Då man ginge att bedöma frågan om bidrag från statsverket till Lunds lasarett, torde det vara befogat att till en början konstatera, att vid detta lasarett liksom vid övriga undervisningssjukhus föreläge en intressegemenskap mellan sjukvårdsbehovet inom ett visst sjukvårdsområde och undervisningens behov. Såge man på siffrorna för platsantalet vid vart och ett av undervisningssjukhusen vore det uppenbart, att dessa var på sin ort tillgodosåge ett sjukvårdsbehov av mycket betydande storleksordning. Skulle ifrågavarande sjukhus icke finnas, måste vederbörande ansvariga sjukvårdsområden sörja för behovet på egen hand genom egna stora och dyrbara centrallasarett. I vilken utsträckning omfattningen av dessa skulle minskas i jämförelse med de nuvarande undervisningssjukhusen lämnades tills vidare därhän; här vore allenast av vikt att fasthålla undervisningssjukhusens betydelse för den lokala kroppssjukvården.

Å andra sidan vore det lika uppenbart, att sjukhus svarande mot ifrågavarande lasarett vore oundgängliga faktorer i läkarutbildningen, sådan denna anordnats i vårt land med klinisk undervisning samt undersökning av patienterna genom kandidater under deras utbildning. Det sjukvårdsområde, som ställde sitt sjukhus och sina patienter till förfogande för utbildningen, gjorde därmed undervisningen och den vetenskapliga forskningen eller med andra ord ett viktigt statsintresse en oundgänglig tjänst. Det kunde knappast tänkas, åtminstone med de anordningar, som staten i övrigt skapat för den medicinska utbildningen vid de tre medicinska fakulteterna, att den kliniska undervisningen skulle kunna förläggas till ett enda av staten uteslutande drivet sjukhus. Det vore denna principiella utgångspunkt, som å ena sidan gjorde det nödvändigt för staten att utöva kontroll över att undervisningssjukhusen bleve tillräckligt kvalificerade och å andra sidan gjorde det befogat, att staten i större eller mindre mån bidroge till kostnaderna.

Denna ståndpunkt hade i första rummet och vid alla undervisningssjuk-

hus kommit till uttryck, då det gällt *kostnader för ny- och ombyggnad*. Anspråk på nya byggnader vid undervisningssjukhusen framkomme i allmänhet genom den ständigt pågående utvecklingen av läkarkonstens metoder till allt större specialisering och allt mer kvalificerad användning av den naturvetenskapliga forskningens medel. Det vore tydligen ett riksintresse, att sjukvårdens utveckling, på de inrättningar, dit undervisningen vore förlagd, icke bleve beroende blott av det kommunala intresset eller förmågan att tillgodose det begränsade områdets sjukvårdsbehov. Icke sällan visade det sig därför, att förslag till nybyggnader eller förändringar framkomme från de medicinska fakulteterna och deras klinikchefer, vilka närmast hade att svara för den akademiska undervisningen var och en inom sitt ämnesområde. I väsentlig grad hade dessa därvid samma ställning som sjukhuscheferna på de vanliga lasaretten. Även dessa chefer måste se det som en av sina viktiga uppgifter att för patienternas skull skaffa så goda anordningar, som den moderna tekniken medgäve. Varje dylik utveckling av sjukvårdsinrättningen gagnade befolkningen framfört allt inom det område, dit sjukhuset vore förlagt.

Men därjämte tillkomme på undervisningssjukhus det särskilda behovet av egentliga undervisningslokaler och större utrustning av laboratorier och instrument för forskning, än som i allmänhet kunde anordnas på eljest jämförliga sjukhus. Förhandlingsdelegerade hade sökt att räkna fram sådant kubikutrymme, som vid Lunds lasarett uteslutande kunde anses vara påkallat för undervisningens räkning och hade härvid funnit att av inalles 167,711 kubikmeter ett kubikinnehåll av 10,880 kubikmeter eller 6,49 procent av det totala användes för undervisningen (specifikation finnes bland handlingarna).

Även en sådan utrustning bidroge till diagnostikens och terapiens förbättring. En intressegemenskap föreläge i själva verket även här, och det vore därför så mycket mera naturligt att en samverkan mellan staten och de ansvariga kommunerna i avseende å byggnadskostnaderna ägde rum.

Det vore emellertid uppenbart, att varken den ena eller den andra sidan kunde på förhand binda sig beträffande framtida anläggningskostnader. Prövning måste ske i varje särskilt fall, då fråga om ny- och ombyggnad uppstode, och för statens del måste därvid avvägning göras i förhållande till andra statliga behov. Förhandlingsdelegerade hade därför, såvitt byggnadskostnaderna anginge, måst stanna vid att för sin del uttala, att den samverkan, som i fråga om Lunds lasarett redan hade gammal hävd beträffande utgifterna för lasarettets byggnader, alltjämt borde fortfara samt att, såvitt för närvarande kunde bedömas, den på senare tid använda proportionen med statsbidrag till hälften av den beräknade byggnadskostnaden syntes vara lämplig.

Vad åter *driftkostnaderna* anginge, torde det vara påtagligt, att undervisningssjukhusen i vissa avseenden måste laborera med särskilda utgifter, men också att statens utlägg för överläkarnas (professorernas och vissa andra läkares) löner innebure statsbidrag till de egentliga driftkostnaderna. Ur statens synpunkt vore syftet härmed att sörja för undervisningen, men för sjukhuset och för dess huvudman innebure tillskottet genom dessa löner otvivelaktigt, att sjukhuset sluppe ifrån betydande utgifter och samtidigt garanterades läkarkrafter med särskilt kvalificerad utbildning på ett tillförlitligare sätt, än vad som kunde ske vid andra sjukhus av motsvarande

storleksordning. De belopp, som i denna ordning tillfördes Lunds lasarett på universitetets stat, hade utgjort under åren 1931—1935 följande per år:

för 5 professorer à 12,000 kronor	kronor	60,000 ¹⁾
» 1 överläkare å radiologiska kliniken	»	9,000 ¹⁾
» 1 klinisk laborator (docent)	»	6,000
» 1 överläkare å ortop. kliniken	»	4,800 ¹⁾
» 1 » » lungkliniken	»	3,000
» 1 » » öronkliniken	»	2,700 ¹⁾
» 13 ²⁾ amanuenser à 3,000 kronor	»	39,000
		Summa kronor 124,500 ³⁾

Undervisningsintresset hade även i övrigt föranlett statens deltagande i vissa kostnader. Så vore förhållandet med utomlänspatienter, vilka det för undervisningens skull vore av vikt att draga till ett undervisningssjukhus, för att därigenom de studerande skulle kunna erbjudas ett så rikt och omväxlande material som möjligt. För sjukhuset däremot innebure dessa patienter en eljest icke erforderlig kostnadsökning. Dessa synpunkter hade också vunnit riksdagens erkännande genom de förut åberopade uttalandena från år 1925.

Därjämte vore det tydligt, att de särskilda lokaler för undervisningsbehov, som måste finnas vid ett sjukhus av denna art, framkallade extra driftkostnader. Även materialkostnaden måste stiga genom den intensivt forsknings- och studieverksamhet, som utövades vid ett undervisningssjukhus. Av enahanda anledning ökades i viss mån personalkostnaderna. De delegerade hade gjort ett försök att göra en beräkning av de sålunda uppkommande merkostnaderna och därvid nått fram till följande siffror:

Beräkning av merkostnaderna vid Lunds lasarett, föranledda av lasarettets egenskap av undervisningssjukhus.

1. Värme och lyse, kronor 100,958:—, 6,49 procent härav	kronor	6,552: 17
2. Fastighetens underhåll, kronor 47,794:—, 6,49 procent härav	»	3,101: 83
3. Röntgenmaterial, kronor 70,294:—, 25 procent härav	»	17,573: 50
4. Instrument och apparater, kronor 56,115:—, 25 procent härav	»	14,028: 75
5. Läkemedel, kronor 136,215:—, 20 procent härav	»	27,243: —
6. Poliklinikkostnader, kronor 172,871: 82, 25 procent härav	»	43,217: 96
7. Personalkostnader:		
för laboratorier, kronor 20,472: 24, 20 procent härav	»	4,094: 45
» städning, kronor 142,052:—, 6,49 procent härav	»	9,219: 17
		Summa kronor 125,030: 83.

Förhandlingsdelegerade hade emellertid icke ansett det möjligt att göra denna beräkning så exakt, att man därpå kunde bygga ett förslag om statens bidrag för framtiden till det ifrågavarande undervisningssjukhuset.

¹⁾ utom förekommande ålderstillägg.

²⁾ före den 1 juli 1933 endast 12.

³⁾ utom dyrtidstillägg, cirka 10 procent.

Det hade ej heller syntts de delegerade riktigt, att de nu angivna momenten skulle uttömma de omständigheter, på vilka statsbidrag skäligen borde grundas.

En jämförelse mellan de olika undervisningssjukhusen låge härvid nära till hands. Man funne då, att serafimerlasarettet enligt gällande avtal erhöle väsentligt högre statsbidrag än Lunds lasarett och akademiska sjukhuset i Uppsala, oaktat förstnämnda anstalt påtagligt tjänade sjukvården inom Stockholms stad och Stockholms län. Med andra ord, staten hade trots betydelsen av nyssnämnda sjukhus för den civila sjukvården inom de två närmast gagnade områdena ansett sig för läkarutbildningens skull böra deltaga i kostnaderna på ett sätt, som till synes saknade motsvarighet vid de övriga två anstalterna. De delegerade hade icke anledning att ingå på orsakerna till Stockholms sjukhusets nuvarande särställning men hade trots sig *icke* där kunna finna antagbar norm för statsbidraget till Lunds lasarett.

Vad anginge det sistnämnda jämte akademiska sjukhuset i Uppsala gäve förhållandet mellan vårdplatsernas antal och befolkningssiffrorna en viss ledning. Toge man vårdplatserna på samtliga lasarett och därmed jämförliga inrättningar till utgångspunkt och använde sig av statens sjukvårdskommittés beräkning (betänkande angående den slutna kroppssjukvården i riket, sid. 574; jfr sid. 747), erhöle man för Malmöhus läns landsting och Hälsingborgs stad per 10,000 invånare ett vårdplatstal av 36,2 samt för Uppsala län ett vårdplatstal av 39,2. Utginge man däremot från vårdplatstalet på just de ifrågavarande två sjukvårdsinrättningarna, kunde man använda sig av de platssiffror, som angivits i betänkande rörande serafimerlasarettets ekonomi samt lasarettets ställning och verksamhet (bil. 17), 1,089, respektive 636, vilka överensstämde med de nuvarande. Dock torde man, för att erhålla jämförelse med andra sjukvårdsområden, böra avdraga för sjukvårdsinrättningarna i Lund platserna för tuberkulosvård, psykiatriska kliniken och pensionsstyrelsens platser på reumatiska och ortopediska avdelningarna med tillhopa 242 platser samt för akademiska sjukhuset dess tuberkulosavdelning med 46 platser samt de 45 platser för Stockholms län, angående vilka särskilt avtal förelåge (se sjukvårdskommitténs betänkande, sid. 747). Man erhöle då för Lund platssiffran 847 samt för akademiska sjukhuset 545. Kvoten per 10,000 invånare bleve för Lund 23,1 platser och för Uppsala 39,2 platser.

Jämförde man med ledning av sjukvårdskommitténs nyssnämnda sammanställning platstalen i Malmöhus läns landstingsområde, jämte Hälsingborgs stad, respektive Uppsala län med de landstingsområden, som i avseende å befolkningstal och ekonomiska förutsättningar bäst svarade mot de nyssnämnda, funne man, att Malmöhus län med Hälsingborgs stad hade en bättre ställning än övriga jämförliga sjukvårdsområden (här bortsåges från städerna) samt att platsantalet i Uppsala län tack vare akademiska sjukhuset vore ungefär det dubbla i förhållande till därmed jämförliga landstingsområden. Skulle man vilja taga i beräkning allenast de 250 platser, till vilka landstinget enligt kontrakt erhållit företrädesrätt, komme man ungefär till samma kvot, som enligt sjukvårdskommitténs utredning gällde för andra län av liknande storleksordning.

Jämförelserna tydde på att med avseende å sjukvårdsinrättningarna i Lund universitetsintresset (undervisningen och forskningen) vore mindre dominerande än med avseende på Uppsala akademiska sjukhus, allt i förhållande till det lokala sjukvårdsbehovet. Iakttagelsen överensstämde väl med huvud-

mannskapet för de bägge anläggningarna, nämligen att lasarettet i Lund tillhörde landstinget, under det att sjukhuset i Uppsala tillhörde staten, som åt landstinget upplåtit ett visst antal platser.

Om man därför måste utgå från att proportionen för statsbidraget vid de båda inrättningarna icke kunde vara fullt densamma, syntes det å andra sidan uppenbart, att det hittillsvarande bidraget från staten till sjukvårdsinrättningarna i Lund icke gäve skäligt utrymme åt sjukvårdsinrättningarnas betydelse för undervisningen och forskningen i jämförelse med dess användning för det lokala sjukvårdsbehovet. Härvid borde också uppmärksammas, att Lunds lasarett hade för den kliniska utbildningen under de senaste åren mottagit minst lika många medicinska kandidater som akademiska sjukhuset (för närvarande 45 hänvisade till Lund, 30 till Uppsala). Det finge därvid framhållas, att ett större kliniskt material självfallet innebure en bestämd fördel, såväl från undervisningens som ej mindre från den vetenskapliga forskningens synpunkt, genom tillfälle till rikare och mera mångsidiga erfarenheter, dock med viss begränsning beträffande möjligheten att utnyttja ett större material.

Om man sökte finna en gemensam formel torde knappast vara lämpligt att efterbilda det svårtillämpliga kontraktet för Uppsala med avseende å Lunds lasarett. En enklare beräkning syntes erbjuda sig, om man utginge från driftkostnadernas bruttobelopp på båda ställena (däri ej inräknade de avlöningar, som uppfördes på universitets stater). Från bruttot borde emellertid till en början avdragas för Uppsalasjukhuset driftkostnaderna för tuberkulosavdelningen och med avseende å Lunds lasarett driftkostnaderna för tuberkulosavdelningen, psykiatriska kliniken och pensionsstyrelsens platser på reumatikeravdelningen och ortopediska kliniken, eftersom staten deltog i kostnaderna för dessa avdelningar på ett särskilt sätt. Det syntes också vara befogat, att för båda sjukhusen avräkna de venerologiska avdelningarna, då sjukhusen för dessa uppure allmänna sjukvårdsavgifter samt driftkostnaderna på sistnämnda avdelningar väsentligt understege kostnaderna för de övriga avdelningarna. (Då den beslutade nya radiologiska kliniken vid Lunds lasarett toges i bruk, torde även driftkostnaderna för densamma böra avdragas från bruttokostnaderna).

I enlighet med denna tankegång skulle rätteligen från summan av utgifterna för hela sjukhuset avdragas de verkliga kostnader, som åtginge för nyssnämnda avdelningar. Då emellertid på intetdera stället bokföringen vore differentierad efter en sådan metod, hade det befunnits medföra alltför stora svårigheter och leda till ett visst godtycke, om man skulle söka räkna fram specialstater på detta sätt. Förhandlingsdelegerade hade därför nöjt sig med att beräkna vårddagarna på nyssnämnda avdelningar och ansett på varje vårddag belöpa medeldagskostnaden för hela sjukhuset under respektive år. Resultatet härav framginge av den här ovan först intagna tabellen (sid. 48).

Medelprocenten av statsbidraget för akademiska sjukhuset för ovannämnda 5 år bleve enligt tabellen å hela bruttokostnaden 13,683 procent och å den reducerade bruttokostnaden 14,819 procent.

Med hänsyn till ovanstående jämförelse mellan Lunds lasarett och Uppsala akademiska sjukhus hade förhandlingsdelegerade enats om att såsom skälig grund för statsbidraget till Lunds lasarett föreslå 10 procent av bruttokostnaden med ovanberörda reduktioner för tuberkulosavdelningen, venerologiska avdelningen, psykiatriska kliniken och pensionsstyrelsens platser på

reumatikeravdelningen och ortopediska kliniken. Efter denna grund skulle bidraget för de senaste 5 åren hava uppgått till följande belopp i stället för de hittills utgjorda statsbidragen:

Å r	Reducerad brutto- kostnad	Statsbidrag med före- slagna 10 procent	Hittillsvarande statsbidrag
	Kronor	Kronor	Kronor
1931	1,781,333: 91	178,133: 39	57,810: —
1932	1,755,446: 18	175,544: 62	61,450: —
1933	1,729,849: 74	172,984: 97	56,000: —
1934	1,825,936: 57	182,593: 66	47,300: —
1935	1,877,976: 99	187,797: 70	57,000: —

I de bruttokostnader, som lades till grund för statsbidraget, borde icke inräknas ränta och amortering på anläggningskostnaderna. Att så icke borde ske, torde vara klart, då staten lämnat särskilt anslag till den andel av byggnadskostnaderna, som ansetts belöpa på staten. Förhållandet hade här särskilt omnämnts på grund av det motsatta innehållet av avtalet med Stockholms stad och Stockholms läns landsting i fråga om bidraget till serafimerlasarettets driftkostnader.

Förhandlingsdelegerade hade utgått ifrån att Lunds lasarett allt framgent skulle ägas och drivas av Malmöhus läns landsting. Vid den princip, förhandlingsdelegerade sökt finna för statsbidragets beräkning, hade det synts nödvändigt att ordna så, att å ena sidan icke landstingets bestämmanderätt över sjukhusets förvaltning trädde för nära och å andra sidan staten icke skulle åtaga sig automatiskt växande utgifter utan att äga behörigt inflytande.

Dessa synpunkter hade förhandlingsdelegerade velat tillgodose redan genom att konstruera bidraget såsom en relativt underordnad procent av bruttokostnaderna. Landstingets eget intresse av en klok ekonomisk drift borde under dessa förhållanden knappast påverkas av statsbidraget. Men därjämte hade förhandlingsdelegerade ansett sig böra införa två säkerhetsbestämmelser särskilt med tanke på de kostnadsstegringar, som kunde framkallas av eventuella personalökningar och allmänna prisförhöjningar. Den ena vore att bruttokostnaderna, på vilka statsbidraget beräknades, icke skulle för underhållsdag, som enligt förslaget skulle tagas i beräkning, uppgå till högre belopp än som motsvarade medelkostnaden per dag för samma år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent, en bestämmelse, som närmast hämtats från det i september—oktober 1928 träffade avtalet mellan Kungl. Maj:t och kronan samt Malmöhus läns landsting angående anordnande och upprätthållande av psykiatriska kliniken i Lund.

Den andra säkerhetsbestämmelsen vore, att driftkostnadsbidraget icke under avtalsperioden finge överstiga 220,000 kronor.

Slutligen ansåge sig förhandlingsdelegerade böra påpeka, att, om ett statsbidrag överenskommes enligt här angivna grunder, torde böra övervägas, om och i vad mån den till Lunds lasarett utgående särskilda ersättningen för den ursprungliga andelen av kyrkotiondena borde upphöra. För närvarande utgjorde denna ersättning 4,996 kronor 54 öre.

Förhandlingsdelegerade tillstyrka, att i enlighet med ovan angivna förutsättningar avtal måtte träffas mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting. Om avtalet godkändes av Kungl. Maj:t och 1937 års riksdag, torde detsamma kunna träda i tillämpning med det nya budgetåret. På detta skulle således upptagas dels bidrag för tiden 1 januari till och med den 30 juni 1937 efter hittillsvarande grunder och dels bidrag för tiden den 1 juli till och med den 31 december 1937 efter de nu föreslagna grunderna.

De delegerade hava framlagt följande förslag till avtal:

Förslag

till

Avtal

**mellan Kungl. Maj:t och Kronan samt Malmöhus läns landsting
angående länets sjukvårdsinrättningar i Lund.**

1 §.

Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund — i detta avtal kallade Lasarettet — ha till ändamål att vara en vårdanstalt för sjuka samt äro därjämte avsedda att lämna medicine studerande praktisk undervisning i läkarkonsten.

2 §.

Lasarettets samtliga avdelningar skola, i den mån så erfordras, vara upplättna för klinisk undervisning.

Vid de olika avdelningarna skola finnas polikliniker i den utsträckning, som finnes nödigt eller nyttigt för undervisningen och specialvården.

3 §.

Såsom bidrag till de årliga sjukvårdskostnaderna vid Lasarettet erlägger staten 10 procent av vissa driftkostnader, beräknade på sätt nedan anges.

4 §.

I den driftkostnadsstat, som skall läggas till grund för beräkningen enligt 3 §, skola upptagas följande utgifter:

1. avlöningar m. m. till personal, som icke är uppförd på universitetets stat;
 - expeditionskostnader;
 - diverse;
 - läkemedel;
 - förbrukningsartiklar m. m. för sjukvården;
 - kosthåll;
 - värme, lyse och vatten;
 - tvätt och renhållning;
 - inventariers underhåll och komplettering;
 - fastigheters underhåll;
 - hyror.

Summan av nyssnämnda utgifter fördelas på summan av underhållsdagarna vid hela sjukhuset. Den sålunda erhållna kostnaden per underhållsdag multipliceras med antalet underhållsdagar på tuberkulosavdelningen, den venerologiska avdelningen, den psykiatriska avdelningen och den reumatiska avdelningen jämte de av pensionsstyrelsen betingade platserna på ortopediska avdelningen. Sedan från utgiftsstatens summa avdragits den sålunda erhållna produkten, utgör återstoden det belopp, varå statsbidraget skall beräknas.

Nyssnämnda dagskostnad per underhållsdag må icke överstiga medelkostnaden per dag för samma år enligt föreliggande officiella uppgifter för samtliga lasarett i riket, förhöjd med 20 procent. Ej heller må statens bidrag för något år överstiga 220,000 kronor.

5 §.

Lasarettet förvaltas av en direktion, bestående av 7 personer, av vilka ordföranden och, efter större akademiska konsistoriets hörande, två ledamöter utses av Kungl. Maj:t samt övriga ledamöter av landstinget. På enahanda sätt utses suppleanter i direktionen.

6 §.

Kungl. Maj:t utser årligen en revisor att med landstingets revisorer deltaga i granskningen av sjukvårdsinrättningarnas räkenskaper.

Detta avtal gäller i 10 år, räknat från och med den 1 juli 1937. Sker icke uppsägning från någondera sidan sist före den 1 juli 1945, skall avtalet anses förlängt på ytterligare 10 år.

Bestämmelsen angående uppsägning och förlängning skall därefter äga motsvarande tillämpning allt framgent.

Myndigheterna. *Medicinska fakulteten vid universitetet i Lund* har i utlåtande den 15 december 1936 förklarat sig vilja på det livligaste tillstyrka förhandlingsmännens förslag.

Fakulteten har yttrat följande:

Den undervisning, som fakulteten numera gäve i ämnena till medicine licentiatexamen, hade som en av sina viktigaste förutsättningar tillgången till ett tillräckligt stort kliniskt och polikliniskt material. Detta hade tillförsäkrats fakulteten genom kungl. brev den 3 maj 1901, enligt vilket de akademiska lärarna i de kliniska ämnena skulle vara självskrivna överläkare vid respektive avdelningar inom Lunds lasarett. Härigenom hade grunden lagts till den samverkan mellan fakulteten och landstinget, som sedermera lyckligen fortgått och starkt utvecklats. Utvecklingen hade nu medfört behovet, att ifrågavarande samverkan, i vad avsåge kostnaderna för lasarettet, ytterligare fastställdes genom en överenskommelse, som toge hänsyn till lasarettets nuvarande omfång och organisation.

Fakulteten hälsade sålunda ur denna synpunkt med tillfredsställelse de överläggningar, som nu förts angående grunderna för statsbidrag till lasarettet. För fakulteten betydde en överenskommelse härom intet mindre än

den önskvärda säkerheten för att fakultetens kliniska undervisning och forskning tryggades och den fortsatta utvecklingen härigenom möjliggjordes.

Det förslag, till vilket de förda överläggningarna lett, syntes väl avvägt. Det statsbidrag, som enligt detta förslag skulle komma att utgå, borde väl uppvägas av det betydande statsintresse, som upprätthållandet och utvecklandet av den kliniska undervisningen och forskningen vid universitetet utgjorde. Även jämförelsen med storleken av de statsbidrag, som erfordrades för motsvarande ändamål vid de andra medicinska högskolorna i vårt land, syntes bestyrka denna uppfattning.

Större akademiska konsistoriet och kanslersämbetet för rikets universitet hava i utlåtanden den 19, respektive den 23 december 1936 under hänvisning till fakultetens yttrande tillstyrkt förhandlingsmännens förslag.

Medicinalstyrelsen har likaledes tillstyrkt förslaget i utlåtande den 14 december 1936.

Landstingets förvaltningsutskott har i utlåtande den 29 december 1936 förklarat sig visserligen finna det föreslagna driftbidraget väl knappt, men har dock velat tillstyrka förslaget under förutsättning, att i avtalsförslaget den ändringen vidtoges, att orden »de olika avdelningarna» i förslagets 2 § utbyttes mot ordet »lasarettet». Sistnämnda ändringsförslag motiveras med att förläggning av eventuella polikliniker inom lasarettområdet torde böra förbehållas landstinget.

I övrigt har förvaltningsutskottet anfört:

Den av de delegerade verkställda utredningen och de i anledning härav gjorda uttalanden funne utskottet böra i princip kunna godtagas utom i ett fall, vilket utskottet icke ville hava underlåtit vidröra. Sålunda hade delegerade jämfört antalet vårdplatser vid Lunds lasarett, respektive akademiska sjukhuset i Uppsala med befolkningssiffrorna och därvid funnit, att vårdplatstalet per 10,000 invånare bleve för Lund 23,1 och för Uppsala 39,2. Av dessa siffror droges så den slutsatsen, att undervisningsintresset (undervisningen och forskningen) i jämförelse med det lokala sjukvårdsbehovet vore mindre dominerande i Lund än i Uppsala. Enligt utskottets förmenande torde en dylik jämförelse ej vara riktig, enär praktiskt taget hela Uppsala läns sjukvårdsbehov bleve tillgodosett genom akademiska sjukhuset. För sjukvården inom Uppsala län vore således akademiska sjukhuset av större betydelse än lasarettet i Lund för detta läns landstingsområde. Ovan nämnda differens hade säkerligen blivit obetydlig, om lasarettet i Lund (landstingets centrallasarett) i stället utvidgats i motsvarande grad, som nu skett med landstingsområdets perifera sjukhus. Att sålunda med berörda jämförelse såsom utgångspunkt fastslå viss olikhet i proportionen för statsbidraget till de båda inrättningarna syntes utskottet oriktigt. Härvidlag borde nämligen hänsyn jämväl tagas till storleken av statsintresset icke blott i det ena utan även i andra fallet. Otvivelaktigt torde staten hava samma intresse av att medicinsk undervisning och forskning kunde bedrivas såväl i Lund som Uppsala.

Statskontoret har i utlåtande den 12 januari 1937 anfört följande:

Statskontoret måste ställa sig synnerligen tveksamt inför frågan, huruvida förhållandena, sedan nu gällande grunder för beräkningen av berörda stats-

bidrag godtogos, hade undergått sådan förändring, att det kunde vara påkallat att upptaga förevarande spörsmål till förnyat överbäggande. Såvitt statskontoret kunnat finna, hade några bärande skäl härför icke andragits.

Skulle emellertid dylika skäl anses vara för handen, ville statskontoret icke göra någon erinran mot att statsbidraget på sätt i avtalet föreslagits beräknades till viss procent av driftkostnaderna. Huruvida den angivna procentsatsen medförde en rättvis fördelning av driftkostnaderna mellan staten och landstinget undandroge sig visserligen i stort sett statskontorets bedömande, men det måste väcka betänkligheter, att de nya beräkningsgrunderna för statsbidraget medförde en så avsevärd ökning av vad som hittills ansetts såsom skälig ersättning för att inrättningarna användes för undervisningsändamål. Uppmärksammas finge, att landstinget — förutom berörda statsbidrag — jämväl åtnjöte förmånen av att för inrättningarna disponera byggnader, vilkas uppförande till stor del bekostats av statsmakterna, ävensom av att äga tillgång till läkarkrafter, vilka avlönades å universitetets stat.

Mot vad förslaget till avtal i övrigt innehöller hade statskontoret intet att erinra.

Med tillämpning av de bidragsgrunder, som på sin tid förordades av Malmöhus läns landsting och godkändes av riksdagen, hava till landstingets sjukvårdsinrättningar i Lund utgått statsbidrag med följande belopp, nämligen för budgetåret

Departement-
schefen.

1925/1926	kronor 104,093
1926/1927	» 85,967
1927/1928	» 84,337
1928/1929	» 74,530
1929/1930	» 65,289
1930/1931	» 63,487
1931/1932	» 62,628
1932/1933	» 57,810
1933/1934	» 61,450
1934/1935	» 56,000
1935/1936	» 47,300
1936/1937	» 57,000
1937/1938 (förslag)	» 63,300.

Ifrån landstingets sida har numera med stor styrka framhållits, att ifrågavarande bidrag till driften av sjukvårdsinrättningarna icke är tillräckligt stort för att motsvara den förmån, det för staten innebär, att sjukvårdsinrättningarna stå till förfogande såsom utbildningsanstalt för medicine studerande. Den utredning, som verkställdes av de utav landstinget, respektive Kungl. Maj:t utsedda förhandlingsmännen, har lett till samma slutsats, och förhandlingsmännen hava enats om ett förslag till nya bidragsgrunder, medförande en mycket avsevärd höjning av det nuvarande direkta statsbidraget.

Även om det faller sig svårt att i penningar evalvera ifrågavarande stats-

intresse och ehuruval vid bedömandet av skäligheten av det nuvarande bidraget det icke får förbises, att en betydande del av kostnaderna för sjukhusbyggnaderna bestritts av staten och att sjukhuset har tillgång till högt kvalificerade läkare, som avlönas av staten, finner jag hållbara skäl hava anförts för en höjning av driftbidraget. Otillräckligheten av det nuvarande bidraget framträder särskilt tydligt vid en jämförelse med de statsbidrag, som utgå till övriga undervisningssjukhus. Jag vill i detta sammanhang framhålla, att det för den medicinska undervisningen och forskningen vid Lunds universitet är av vikt, att det hittillsvarande goda samarbetet mellan universitetet och landstinget vidmakthålles och ytterligare utvecklas.

Mot förhandlingsmännens av flertalet myndigheter tillstyrkta förslag till bidragsgrunder, vilka i syfte att tillgodose landstingets önskemål om en viss permanens och stadga i statens och landstingets ekonomiska mellanhavanden torde böra genom ett av Kungl. Maj:t och landstinget godkänt avtal regleras, har jag i huvudsak intet att erinra. Jag tillstyrker således, att staten såsom bidrag till sjukvårdskostnaderna erlägger 10 procent av den enligt förhandlingsmännens förslag reducerade och på visst sätt maximerade bruttokostnaden för sjukhuset. Dock torde föreskrift böra meddelas om att statsbidraget skall avrundas till jämnt hundratal kronor. Vidare bör föreskrivas, att, därest en radiologisk klinik kommer till stånd, driftkostnaderna för denna skola fråndragas summan av den driftkostnadsstat, som skall läggas till grund för statsbidragets beräkning, på sätt i 4 § av avtalsförslaget föreskrives beträffande vissa andra avdelningar. Förslaget om att statens bidrag för något år ej må överstiga 220,000 kronor synes mig välbetänkt och ägnat att ytterligare stärka de skäl, som tala för de nu föreslagna bidragsgrundernas godtagande. Den av landstingets förvaltningsutskott ifrågasatta ändringen i fråga om poliklinikerna står visserligen icke i överensstämmelse med det av Kungl. Maj:t den 16 september 1932 utfärdade reglementet för sjukvårdsinrättningarna, som på denna punkt har enahanda lydelse som avtalsförslaget. Innebörden av bestämmelsen torde dock vara densamma som enligt avtalsförslaget och reglementet, även om en ändring göres i enlighet med förvaltningsutskottets yrkande, varför jag anser mig kunna biträda detta. Reglementet bör ändras i enlighet härmed. Enligt nämnda reglemente skall direktionen bestå av 10 ledamöter, nämligen landshövdingen i länet, prokanslern vid Lunds universitet, universitetets rektor, två professorer vid universitetet samt fem av landstinget utsedda personer. Mot den föreslagna ändrade sammansättningen av direktionen har jag ingen erinran att framställa. I enlighet härmed bör reglementet ändras i denna del, liksom ock i fråga om revisionen av lasarettets räkenskaper, med avseende varå avtalsförslaget innehåller den nyordningen, att en revisor skulle utses av Kungl. Maj:t, ett förslag, som med hänsyn till innebörden av de ändrade bidragsgrunderna synes mig välmotiverat. Frågan om reglementsändringarna anhåller jag att få framdeles ånyo anmäla för Kungl. Maj:t.

Avtalet synes böra träda i kraft först den 1 juli 1938 och, såsom förhandlingsmännen förutsatt, gälla i tio år. Innan Kungl. Maj:t träffar överenskommelsen med landstinget, lärer ärendet böra med hänsyn till de ekonomiska konsekvenserna för statsverket underställas riksdagens prövning. För att bereda det hösten 1937 sammanträdande landstinget tillfälle att taga ståndpunkt i frågan, bör ärendet hänskjutas till 1937 års riksdag.

I likhet med förhandlingsmännen anser jag skäl föreligga för ett övervägande, om och i vad mån den till sjukvårdsinrättningarna utgående särskilda ersättningen för den ursprungliga andelen i kyrkotiondena bör upphöra att utgå, därest ovannämnda ändrade bidragsgrunder godtagas. Med utredning och förslag härutinnan torde kanslersämbetet för rikets universitet böra komma i samband med anslagsäskanden för budgetåret 1938/1939.

Vad ovan anförts, har avsett statsbidrag till driftkostnader. Vad angår statsbidrag till byggnader, anser jag i likhet med förhandlingsmännen, att staten icke bör på förhand binda sig för en viss andel i ifrågakommande anläggningskostnader. Prövning bör i detta avseende ske från fall till fall. Jag vill emellertid tillfoga, att enligt min mening den under senare tid tillämpade fördelningsgrunden, enligt vilken staten och landstinget normal burit hälften vardera av kostnaderna förefaller mig skälig. Samma princip har följts beträffande kostnader för viss utrustning. I fråga om anslag till utrustning hava emellertid förhandlingsmännen icke gjort något särskilt uttalande. Jag saknar därför anledning ingå på detta spörsmål.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att besluta, att statsbidrag skall från och med den 1 juli 1938, på sätt närmare bestämmes i avtal mellan Kungl. Maj:t och kronan och Malmöhus läns landsting, utgå till Malmöhus läns sjukvårdsinrättningar i Lund i huvudsaklig överensstämmelse med de ovan av mig i sådant hänseende förordade grunderna.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

E. Hedenlund.